

<https://www.segodnya.ua/ukraine/shtrafy-za-memy-kakie-izmeneniya-v-avtorskom-prave-grozyat-ukraine-1173043.html>

5. European Parliament approves new copyright rules for the internet – <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190321IPR32110/european-parliament-approves-new-copyright-rules-for-the-internet>

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У ЦАРИНІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

*Ткач О. В.,
старший викладач кафедри українознавства,
документознавства та інформаційної діяльності
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури,
м. Дніпро, Україна*

Процес переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства, що нині охоплює всі сфери життя, обумовлює докорінну трансформацію освітнього процесу. Зокрема, необхідність безперервного навчання й постійного підвищення кваліфікації в ХХІ сторіччі є однією з базових характеристик успішної професійної діяльності фахівця будь-якої спеціальності, тому в сучасних умовах усе більш актуальним стає використання технологій дистанційного навчання.

Передвісником дистанційної освіти можна вважати заочне навчання, проте їх ототожнення було б помилкою. Ці форми здобуття знань значно відрізняються. Сучасні дослідники освітнього процесу виділяють такі відмінності:

- заочне навчання характеризується наявністю фіксованих обов'язкових для всіх студентів певного курсу та спеціальності навчальних планів, тоді як дистанційний підхід дає можливість їх вільного варіювання;

- дистанційне одержання знань не передбачає колективних аудиторних занять традиційних форм;

- заочне навчання спирається на використання друкованих навчальних матеріалів і традиційних засобів зв'язку, а дистанційне – на використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій;

- однією з важливих ознак дистанційного навчання є інтерактивність, постійне, хоч і опосередковане ІТ-технологіями спілкування між усіма учасниками навчального процесу, що дозволяє зберегти всі елементи навчально-виховного процесу [3, с. 54].

Поштовхом до активного розвитку дистанційної освіти в її сучасному вигляді в усьому світі й в Україні послужили нові технології доступу до всесвітньої комп'ютерної мережі, що уможливили доступ до цього ресурсу широких кіл користувачів, які не є ІТ-фахівцями, що й зумовило близько десяти років тому стрімкий розвиток Інтернету.

Перенесення до глобальної інформаційної мережі багатьох видів професійної діяльності, зокрема освітньої, потребує вирішення проблем визначення й охорони об'єктів інтелектуальної власності в цьому комунікативному просторі. Відповідна галузь вітчизняної юриспруденції зараз активно розвивається, проте на сьогодні питання авторського права в царині дистанційної освіти залишаються недостатньо врегульованими на законодавчому рівні.

Пильної уваги освітян вимагає також створення найбільш ефективної системи організації доступу студентів до навчальних матеріалів дистанційних курсів, алгоритмів взаємодії різних підрозділів навчального закладу, які задіяні в дистанційному освітньому процесі, між собою, з викладацьким складом та студентами, зокрема й щодо регулювання правових відносин, пов'язаних зі створенням і використанням об'єктів авторських прав. Світова практика пропонує нам різні підходи до розв'язання цієї проблеми: від використання такого вже звичного виду зв'язку, як електронна пошта, до електронних бібліотек, застосування хмарних технологій і навіть розміщення наукової та навчальної літератури у відкритому доступі.

Для вищих навчальних закладів нашої країни системи та технології дистанційної освіти поки що залишаються простором педагогічних пошуків й експериментів. Додаткові перепони на цьому шляху, на жаль, створює незадовільна технічна оснащеність вишів України і недостатня компетентність широких верств населення, у тому числі й освітян, у галузі ефективного використання всіх можливостей сучасних спеціалізованих програмних продуктів. На сьогодні існують деякі можливості захистити продукти інтелектуальної діяльності, доступ до яких надається через Інтернет. Автори наукових і навчальних матеріалів, впевнено володіючи комп'ютерними технологіями, можуть забезпечити результати своєї творчої діяльності від несанкціонованого використання. Наприклад, І. Римаренко у роботі «Захист авторських прав та творів, розміщених в Інтернеті», визначає такі шляхи для захисту авторських прав: 1) захист на етапі до порушення: обмежена функціональність – автори розповсюджують програмні продукти, які унеможливають друк документів або їх збереження у пам'яті комп'ютера; метод «годинникової бомби» – автор розповсюджує повноцінний об'єкт авторського права, але встановлює дату, після якої доступ до нього буде неможливим; захист від копіювання – автор встановлює, скільки разів файл може бути скопійований; застосування криптографічних конвертів – твір зашифровують так, що доступ до нього стає можливим тільки з використанням ключа; дозволи автора на використання творів, укладені через Інтернет за допомогою спеціальних контрактів-угод. Дослідник також пропонує такі запобіжні заходи: попередня публікація матеріалу на традиційному матеріалі, подальше підтвердження факту існування твору на певну дату, засвідчення в нотаріуса дати створення твору, запис на лазерному диску і поміщення в архів або веб-депозитарій; робота з кліринговими центрами – автор надає центру право ліцензувати свої права на твір, центр приймає плату від користувача і передає її володільцеві авторських прав [2, с. 34].

До заходів захисту на етапі після порушення І. Римаренко відносить: використання агентів – спеціальних комп'ютерних програм, які автоматично виконують попередньо визначені команди, наприклад, пошук у мережі контрафактних примірників творів; процес приховування інформації у файлах, наприклад «водяного знаку» автора твору, що буде доказом авторства цієї особи щодо цього твору; застосування особливих міток («маячків»), які розміщуються в творі і спрацьовують під час несанкціонованого використання, надаючи можливість знайти порушника авторських прав; використання кодових слів [2, с. 37].

Для створення сучасної ефективної системи дистанційної освіти в Україні необхідним етапом є забезпечення належного захисту об'єктів інтелектуальної власності. Передусім це питання повинно бути вирішене на державному рівні: нагальним є розроблення пакету нормативних документів, що забезпечували б захист авторських прав не тільки в мережі Інтернет, що теж є вельми важливим, а саме в галузі дистанційної освіти.

Список використаних джерел:

1. Жилінкова О. Розпорядження правами інтелектуальної власності в мережі Інтернет // Юридична Україна. – № 4. – 2011. – С. 52 – 57.
2. Римаренко І. В. Захист авторських прав та творів, розміщених в Інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Теорія і методика професійної освіти : навч. посібник / [З. Н. Курлянд та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2012. – 390 с.

ІНЖИНИРИНГОВЕ СУПРОВОДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Михайлова Л. В.,
магістр з ІВ,
старший викладач кафедри українознавства,
документознавства та інформаційної діяльності
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури,
м. Дніпро, Україна*

Інтелектуальна власність може бути комерціалізована через низку засобів. Одним з таких засобів є інжиніринг. Інжиніринг - це технічні